

Nieuwsbrief nr. 30 (november 2008)

Lezingen

Lezing 17 november 2008

'Een oude stadskerk volgens een nieuw ruimtelijk plan'

Spreekster: Bianca van den Berg

Presentatie: handeseditie van de dissertatie 'De Sint-Janskerk in Gouda' door Nico Habermehl
Sint-Janskerk, Achter de Kerk 15, inloop 19.45 uur, aanvang 20.00 uur

'...voorts verbranden alle die bancken van Autaren, twee orgelen, stoelen, bancken, en voorts al't houdtwerck dat boven en beneden in de Kerck was, met alle die pilleeren die omvielen, uytgesondert 10 of 12 die staende bleven, maar waren alle gekneust, en gescheurd, sulcx dat men se al heeft moeten afbreecken, en die gantsche Kerck van vooren tot achter toe was gantsch te gronde, onder de voet en niet heel over en bleef staen, dan de buytenste muragie rondts om de Kerck met't heilich waerdighe Sacraments huysje, het welck seer ontramponneert was; voorts waren alle die costelijcke en heerlijcke glazen verbrandt, en aen twee geborsten en geslagen...' Zo luidt een deel van het aangrijpende relaas van de kerkmeesters na de rampzalige kerkbrand van 1552, die de Sint-Janskerk voor een belangrijk deel in de as legde. Bij de herbouw koos het Goudse stadsbestuur ervoor de kerk te vervolmaken. Hij werd dan ook niet klakkeloos herbouwd, maar kreeg een nog ruimtelijker architectonisch concept. De gebrandschilderde ramen speelden daarbij een belangrijke rol. De afgebrande middeleeuwse kerk herrees als een stadskerk die tijdgenoten als hoogst modern moeten hebben ervaren.

In het boek 'De Sint-Janskerk in Gouda. Een oude stadskerk volgens een nieuw ruimtelijk plan' van Bianca van den Berg wordt de hele bouwgeschiedenis van de kerk uit de doeken gedaan, vanaf de vroegste geschiedenis tot en met de restauraties die de kerk in de twintigste eeuw onderging.

Nico Habermehl introduceert Bianca van den Berg en gaat vervolgens in op haar publicaties over historisch Gouda. Ook zal hij stilstaan bij de vormgeving van de dissertatie, een uitgave van uitgeverij Verloren en de Historische Vereniging die Goude.

Na afloop van de lezing kunt u het boek kopen (leden 22 euro, niet-leden 27 euro) en is er gelegenheid om in groepjes met een korte rondleiding mee te lopen. Tevens hopen wij een dronk uit te brengen op Bianca van den Berg, die vrijdag 14 november op dit onderwerp promoveert.

Lezing 1 december 2008

'Het mysterie van Zwarte Piet'

Spreker: de heer Frits Booy

Hoge Gouwe 141, aanvang 20.00 uur

Wie was er ooit niet een beetje bang voor Zwarte Piet, de trouwe, kleurrijk geklede dienaar van Sint Nicolaas? Een klein kind staat uiteraard niet stil bij de herkomst en ontwikkeling van dit donkere personage, maar op latere leeftijd willen velen wel eens meer te weten komen over de achtergronden van Zwarte Piet.

Gelukkig is er de afgelopen decennia veel onbekende informatie over hem in allerlei bronnen zoals oude publicaties en sinterklaasboeken ontdekt, zodat er nu veel meer kennis is die tot meer inzicht in deze bijzondere dienaar bijdraagt.

Van Sint Nicolaas was al eeuwenlang sprake, voordat Zwarte Piet verscheen. Pas halverwege de negentiende eeuw ging in Nederland en Vlaanderen een naamloze donkere dienaar in een kleurrijk pagekostuum naast hem optreden. Deze zou vrij snel de dreigende en straffende rol van Sint Nicolaas overnemen. Zwarte Piet lijkt verwant met angstaanjagende figuren als Ruprecht en Krampus, traditionele begeleiders van Sint Nicolaas in het buitenland en binnenlandse boemannen als Bullebak en Bietebauw, die lange tijd gebruikt zijn om de jeugd op het rechte pad te houden. In deze lezing gaat het over de theorieën betreffende de herkomst van Zwarte Piet, over zijn voorlopers en hoe hij zich als personage heeft ontwikkeld. Ook komen aspecten als kleding, attributen en naam aan de orde. Maar of hiermee het mysterie van Zwarte Piet helemaal zal worden ontrafeld...?

Frits Booy was ruim 35 leraar Nederlands op enkele lycea. Hij is voorzitter van de Stichting Geschiedenis Kinder- en Jeugdliteratuur, bestuurslid van de Stichting Nationaal Sint Nicolaas Comité en één van de weinige sinterklaasdeskundigen in ons land. Hij publiceert regelmatig artikelen over

oude kinder- en jeugdboeken en over onze sinterklaascultuur en hij organiseert sinterklaastentoonstellingen. Hij werkte mee aan de bundel Sint Nicolaas van A tot Z (1997) en publiceerde in 2003 een studie over Zwarte Piet, getiteld Op zoek naar Zwarte Piet, beide uitgegeven door de Stichting Nationaal Sint Nicolaas Comité te Eindhoven. Als lid van die Goude heeft u, met meenemen van een introduc e(e), gratis toegang tot de lezing.

Verstaanbaarheid tijdens lezingen

Het bestuur is in gesprek met de kerkmeester om de verstaanbaarheid tijdens de lezingen te verbeteren.

Daar zal waarschijnlijk enige tijd overheen gaan. Tot die tijd zal het bestuur er alles aan doen om tijdens de dan lopende lezingen er voor te zorgen dat het geluid optimaal zal zijn.

Nieuws uit het Historisch Platform

De Historische Vereniging is een actief lid van het Historisch Platform. Marianne Lint heeft namens die Goude weer een bijeenkomst bijgewoond, waarin o.m. het volgende is besproken:

De canon van de Gouds geschiedenis

Er wordt druk gewerkt aan de voorbereiding. Het projectplan is gereed voor de subsidieaanvraag. Er komt zowel een versie die door scholen kan worden gebruikt, als een publieksversie. Onze ex-voorzitter Nico Habermehl heeft zich bereid verklaard aan de totstandkoming van de canon mee te werken.

Een nieuwe website voor Goudanet

We zijn een nieuwe website voor Goudanet aan het bouwen, die begin 2009 klaar zal zijn. De website lijkt op die van Zeeland, zie: www.geschiedeniszeeland.nl, maar met het grote verschil dat geïnteresseerden (bijvoorbeeld Goudologen en enthousiaste leden van die Goude) zelf een bijdrage kunnen leveren. Er komt een redactie om bijdragen te beoordelen. Mensen die een dossier willen maken melden zich bij de redactie, men kan dan iets toevoegen maar niet zomaar wijzigen. De teksten krijgen een validatie vanuit het Streekarchief, zodat iedereen weet dat de informatie ook betrouwbaar is. Natuurlijk wordt ook de canon van de Goudse geschiedenis er in opgenomen.

Naast het historisch platform ook een cultuurplatform?

In de nieuwe cultuurnota wordt voorgesteld een Cultuurplatform op te richten, waarin alle cultuurinstellingen kunnen communiceren met de gemeente. Het Historisch Platform heeft desgevraagd gezegd te twijfelen aan het nut en de noodzaak van weer een extra overlegplatform.

Cursussen Goudologie en goudzoekers

De cursussen voor goudologen 1 en 2 zijn inmiddels gestart plus een groep van 21 personen die de korte vervolgcursus doet. De 'Rambo-cursus' is gestart met 25 gemeenteambtenaren. Er zijn nog enkele plaatsen voor januari voor snelle melders (bij het Streekarchief). In september is weer volop plaats.

Ook het jeugdproject 'goudzoekers' is enthousiast ontvangen. Groepen leerlingen maakten een historische wandeling door de stad en ontmoetten allerlei historische figuren die vertelden over het verleden. Volgend jaar vindt het weer plaats en zullen er nog meer scholen meedoen.

Terugblik op Open Monumentendag en de Cultuurdag

Er waren dit jaar 1200 bezoekers in het stadhuis tijdens de zaterdag van de Open Monumentendag. De zondag erna liepen er weer veel toeristen door de stad die tot hun verbazing nergens in konden. De stichting OMD Gouda wil in 2009 spreiding over twee dagen zoals in andere plaatsen gebeurt, zodat bezoekers ook op zondag de kans hebben de monumenten te bekijken.

De cultuurdag werd maar mondjesmaat bezocht. Ook de bibliotheek had last van het verplaatsen van de kramen naar het Houtmansplantsoen omdat er geen 'natuurlijke overloop' meer was naar hun boekenmarkt. De algemene mening is dat we in 2009 pas weer meedoen als de kramen weer rondom de Sint Janskerk kunnen worden geplaatst.

Stolwijkersluis

Vanuit de gemeente wordt gemeld dat men nog steeds probeert de financiering voor renovatie van de Stolwijkersluis rond te krijgen. Een eventuele volgende aanvraag voor rijkssubsidie wordt echter alleen in behandeling genomen als het gevraagde bedrag minder van 1,1 miljoen is. We moeten dit verder uitzoeken!

Waterconferentie

Op donderdag 23 oktober vond in de Sint Janskerk in Gouda de jaarlijkse waterconferentie plaats. Een lustrum, want de conferentie werd voor de vijfde keer georganiseerd. Het thema was: 'Geef toekomstig water zijn verleden terug'. Van plannen naar praktijk in historische steden.

Onderdoorgang

Het kan u bijna niet ontgaan zijn: Gouda heeft haar historische waterstelsel de afgelopen weken goed op de kaart gezet! De onderdoorgang is ook tijdens 'Gouda bij kunstlicht' open. Het is mogelijk de onderdoorgang gratis te bezoeken op vrijdag 19 december tussen 19.30 uur en 21.30 uur, op zaterdag 20 december tussen 10.30 uur en 21.30 uur, op zondag 21 december tussen 10.30 uur en 16.30 uur en op 22 en 23 december tussen 13.30 uur en 21.30 uur.

Ook is het mogelijk om onder leiding van een VVV-gids een stadswandeling te maken door de historische binnenstad o.a. langs het karakteristieke stadhuis, dat in een steeds wisselend palet van lichtkleuren is gehuld en de glas-in-lood ramen van de Sint-Janskerk, die verlicht van buitenaf te zien zijn. En natuurlijk de drooggelegde onderdoorgang. De wandeling duurt ca. anderhalf uur. Meer informatie en inschrijven via de VVV: 0900-4683288 / info@vvgouda.nl.

Wie is... Thea van Wordragen

In de afgelopen twee digitale nieuwsbrieven kwamen Nico Habermehl en Adri van den Brink aan bod in deze rubriek. Adri van den Brink gaf de pen door aan Thea van Wordragen.

Omschrijf jezelf in 't kort (naam, getrouwd/ongetrouwd, kinderen, huisdieren, leeftijd, wat je verder kwijt wilt)

Mijn naam is Thea van Wordragen, geboren in 1948. Ik ben getrouwd met Wilbert Scheifes, altviolist bij het Rotterdams Philharmonisch Orkest en heb 4 kinderen die allen uit huis zijn: Liesbeth is teamleidster bij een bank, Joost is night auditor, Tijmen studeert Digitale Communicatie aan de hogeschool in Utrecht, Rinske doet een Vrije Bachelor aan de UvA en studeert Journalistiek aan de hogeschool in Tilburg. We hebben 5 poezen en passen veel op de huisdieren van de kinderen. Ik ben leerkracht basisonderwijs maar heb sinds de geboorte van Liesbeth alleen als invalkracht gewerkt. Mijn grote liefhebberij is lezen en ik ben dan ook aangesloten bij 2 literaire leeskringen. Sinds ik niet meer als invalleerkracht werk ben ik vrijwilligerswerk bij Die Goude gaan doen.

Woon je in Gouda en zo ja, sinds wanneer?

Sinds 1972 woon ik in Gouda. Nog steeds met veel plezier in hetzelfde huis met grote tuin.

Waarom ben je lid van die Goude?

Naarmate ik ouder werd ben ik me meer gaan interesseren voor geschiedenis. In eerste instantie voor de lokale geschiedenis.

Ik wilde vrijwilligerswerk gaan doen bij die Goude maar vond dat ik niet genoeg van de geschiedenis van de stad afwist. De oplossing kwam in de vorm van de cursus Goudologie die ik direct ben gaan volgen.

Welke activiteiten van de vereniging spreken je aan?

De Tidinge lezen vind ik zeer boeiend evenals het bijwonen van de lezingen.

Met Maartje Alkema verzorg ik het boekenarchief van die Goude en ik draai af en toe een stadhuisdienst. die Goude is aangesloten bij het Historisch Platform Gouda en ik ben bij dit Platform secretaris van de cursus Goudologie. Ook hou ik twee plakboeken bij voor die Goude namelijk een

met krantenartikelen en aankondigingen van lezingen van die Goude en een over de intocht en gebeurtenissen van Sint Nicolaas in Gouda. Deze plakboeken komen in het boekenarchief van die Goude te staan en geven zo een stukje geschiedenis weer.

Heb je tips voor de vereniging?

Op 23 oktober heb ik de Waterconferentie bijgewoond, daar waren veel mensen van het bestuur en leden van die Goude aanwezig, toen dacht ik: wat een enthousiasme stralen jullie uit. Ga zo door!

Wie moet de volgende keer aan het woord komen in deze rubriek?

Maartje Alkema